

KWARTALNIK
WYDANIE III/2024
CZĘŚĆ 1

PORADNIK PRAWNY

Powiat Lubelski

WWW.POMOCPRAWNA.OIC.LUBLIN.PL

WWW.OIC.LUBLIN.PL

WWW.POWIAT.LUBLIN.PL

Spis treści

str.03

Jakie zmiany wprowadza "Ustawa Kamilka"

Magdalena Piech

str.05

Ochrona przedemerytalna

Magdalena Piech

str. 07

Obowiązki i uprawnienia straży miejskiej

Piotr Kaniowski

str. 09

Zakaz sprzedaży napojów energetycznych nieletnim - prawa i obowiązki sprzedawców i producentów

Rafał Kuźma

Jakie zmiany wprowadza "Ustawa Kamilka"

Magdalena Piech
Radca prawny

"Ustawa Kamilka" to potoczna nazwa nowelizacji prawa w Polsce, która została przyjęta w związku z tragiczną śmiercią 8-letniego Kamila z Częstochowy w maju 2023 roku. Chłopiec zmarł w wyniku ciężkich obrażeń doznanych przez przemoc domową, co wywołało debatę społeczną i polityczną dotyczącą ochrony dzieci przed przemocą. Celem ustawy jest zaostrzenie przepisów związanych z przemocą domową, ochroną dzieci oraz ściganiem sprawców przemocy.

Oto kluczowe zmiany wprowadzone przez "Ustawę Kamilka":

1. Zaostrzenie kar za przemoc wobec dzieci:

- Kara za znęcanie się nad dzieckiem może wynosić od 8 do 30 lat więzienia, a w najcięższych przypadkach może być to kara dożywotniego pozbawienia wolności.
- W przypadku przemocy wobec dziecka, która skutkuje śmiercią, kary są szczególnie surowe.

2. Szybsza interwencja służb:

- Pracownicy socjalni, kuratorzy sądowi oraz policjanci mają mieć większe uprawnienia do natychmiastowej interwencji w przypadkach podejrzenia przemocy domowej wobec dzieci.
- Usprawniono system wymiany informacji między instytucjami zajmującymi się ochroną dzieci.

3. Wzmocnienie roli kuratora sądowego:

- Kuratorzy mają częstszy i lepszy dostęp do informacji o osobach objętych nadzorem, a ich rola w monitorowaniu sytuacji dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą ma być istotnie zwiększona.

4. Zwiększona ochrona ofiar przemocy:

- Ustawa kładzie większy nacisk na ochronę ofiar przemocy, w tym szybsze oddzielanie ofiar od sprawców przemocy, np. poprzez nakaz natychmiastowego opuszczenia mieszkania przez sprawcę.
- Wprowadzono także większe środki ochrony dzieci przed powrotem do rodzin, gdzie istnieje podejrzenie przemocy.

5. Nowe narzędzia do walki z przemocą:

- Ustawa przewiduje wprowadzenie monitoringu elektronicznego dla sprawców przemocy domowej, aby lepiej kontrolować ich działania.
- Rozszerzono także katalog środków prewencyjnych, które mogą być stosowane wobec sprawców.

“Ustawa Kamilka” ma na celu poprawę ochrony dzieci przed przemocą, usprawnienie działania instytucji odpowiedzialnych za monitorowanie i interwencję w przypadkach przemocy oraz surowsze karanie sprawców przemocy domowej.

Ustawa wprowadza m.in. obowiązek wprowadzenia standardów postępowania w przypadku zaobserwowania u dziecka objawów, które mogą być efektem znęcania się nad nim, czy to psychicznym, czy fizycznym, czy też następstwem wykorzystywania seksualnego.

Nowe standardy obejmują m.in. zakazy stosowania przemocy fizycznej, obrażania, zastraszania czy poniżania uczniów. Nauczyciele mają zakaz używania wulgarnego języka w obecności uczniów oraz nawiązywania jakichkolwiek relacji intymnych z podopiecznymi. Zasady zabraniają również faworyzowania dzieci, proponowania im wyrobów tytoniowych lub alkoholu.

Nowelizacja zmienia m.in. przepisy dotyczące wysłuchania dziecka przez sąd, które będzie mogło nastąpić raz w toku postępowania, chyba że dobro dziecka wymaga ponownego przeprowadzenia tej czynności lub taką potrzebę zgłasza samo dziecko. Ustawa reguluje także, że dziecko przed sądem ma swojego reprezentanta. W sytuacji jeśli opiekun lub rodzic nie może podjąć się tej funkcji, rolę tę mogą pełnić adwokaci i radcy prawni.

Nowe przepisy wprowadzają obowiązek dla sędziów, którzy orzekają w sprawach z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego, by brali udział w specjalistycznych szkoleniach i uczyli się lepiej dbać o dobro dziecka w sytuacji sporu między rodzicami albo opiekunami oraz wiedzieli, jak rozpoznawać, czy dziecko doświadcza przemocy.

Zmiany zakładają też wdrożenie procedury tzw. **Serious Case Review**. Chodzi o obowiązek analizy najpoważniejszych przypadków przemocy wobec najmłodszych. W każdej takiej sprawie ustalane będzie m.in., dlaczego nie podjęto odpowiednich działań, zanim dziecku stała się krzywda, a także co robić, aby w przyszłości zapobiec tragicznym zdarzeniom.

Przepisy dotyczące standardów ochrony małoletnich znajdują się w art. 22b i 22c ustawy z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczości na tle seksualnym i ochronie małoletnich. Obowiązek wprowadzenia standardów musi być zrealizowany w terminie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy – do 15 sierpnia 2024 r.

Obowiązek wprowadzenia standardów ochrony małoletnich mają organy zarządzające jednostkami systemu oświaty (przedszkola, szkoły i schroniska młodzieżowe) oraz innymi placówkami oświatowymi, opiekuńczymi, wychowawczymi, resocjalizacyjnymi, religijnymi, artystycznymi, medycznymi, rekreacyjnymi, sportowymi lub związanymi z rozwijaniem zainteresowań, do których uczęszczają albo w której przebywają małoletni, a także organizatorzy tychże działalności oraz podmioty świadczące usługi hotelarskie, turystyczne czy prowadzące inne miejsca zakwaterowania zbiorowego.

Ochrona przedemerytalna

Magdalena Piech
Radca prawny

Ochrona przedemerytalna to inaczej ochrona prawna, która została unormowana w ustawie Kodeks Pracy i ma na celu zapobieganie nieuzasadnionemu rozwiązaniu umowy o pracę z pracownikami zbliżającymi się do wieku emerytalnego. Przedmiotowy okres zaczyna obowiązywać na 4 lata przed osiągnięciem wieku uprawniającego do emerytury, zgodnie z ustawą o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. W tym czasie pracodawca musi wykazać szczególną ostrożność przy podejmowaniu decyzji dotyczących zatrudnienia, ponieważ prawo nakłada ograniczenia na możliwość wypowiedzenia umowy o pracę pracownikowi.

Pracownik, który jest już objęty ochroną przedemerytalną zyskuje nie tylko ochronę przed nieuzasadnionym rozwiązaniem umowy o pracę, ale również przed niekorzystnymi zmianami warunków zatrudnienia i wynagradzania. Powyższe oznacza, że w okresie ochronnym pracodawca nie może, bez uzasadnionych przyczyn, zmniejszyć wymiaru etatu pracownika, obniżyć jego wynagrodzenia czy pozbawić go dodatków funkcyjnych. Taka ochrona ma na celu zapewnienie pracownikom stabilności ekonomicznej i zawodowej w ważnym momencie ich kariery.

W tym miejscu należy jednak wskazać, iż istnieją wyjątki od tej zasady, które pozwalają na dostosowanie warunków zatrudnienia do aktualnej sytuacji w firmie. W sytuacji gdy, u danego pracodawcy zostaną wprowadzone nowe zasady wynagradzania dotyczące wszystkich pracowników lub całej grupy zawodowej, do której należy pracownik objęty ochroną przedemerytalną, pracodawca ma prawo dostosować warunki zatrudnienia również tych pracowników. Jest to dozwolone, o ile zmiany te są wprowadzane równo dla wszystkich pracowników i nie są motywowane chęcią obejścia ochrony przedemerytalnej.

Zatem ochrona przedemerytalna jest jednym z mechanizmów prawa pracy, mającym na celu ochronę pracowników w określonym przez prawo czasie przed osiągnięciem wieku emerytalnego.

Warto zaznaczyć, iż z 4-letniej ochrony przed emeryturą mogą skorzystać jedynie osoby zatrudnione na czas nieokreślony na podstawie umowy o pracę. Nie dotyczy ona pracujących na podstawie umowy zlecenia lub umowy o dzieło. W przypadku, gdy jeden pracownik jest zatrudniony u kilku pracodawców na podstawie umowy o pracę, u każdego z nich ma zagwarantowany okres ochrony przedemerytalnej.

W przypadku ochrony przed zwolnieniem na 4 lata przed osiągnięciem wieku emerytalnego znaczenie ma również okres zatrudnienia. Jeśli pracownik zbliża się do osiągnięcia wieku emerytalnego, ale do tego czasu nie będzie miał przepracowanych 20 lat (w przypadku kobiet) lub 25 lat (w przypadku mężczyzn), mimo tego, że za 4 lata będzie w wieku emerytalnym, nie może skorzystać z ochrony przedemerytalnej. To regulacja skierowana do osób, które osiągnęły staż pracy uprawniający do uzyskania emerytury i za nie więcej niż 4 lata będą w wieku emerytalnym.

Należy także wspomnieć o sytuacji pracownika, który nabył prawo do emerytury ale jednocześnie prawo to zostało zawieszono, bo pracownik kontynuuje pracę. W takiej sytuacji, zgodnie z przyjętym orzecznictwem (wyrok z 16.02.2017 r., II PK 375/15,) Sąd Najwyższy przyjął, że nabycie i jednocześnie zawieszenie prawa do emerytury przysługującej pracownikowi kontynuującemu stosunek pracy powoduje ustanie ochrony przedemerytalnej przewidzianej w art. 39 kodeksu pracy. Słusznie uzasadnił to brakiem potrzeby szczególnej ochrony takiego pracownika, gdyż w razie zwolnienia z pracy nie musi on poszukiwać nowego zatrudnienia i może realizować swoje prawo do emerytury.

Istotne jest aby wskazać, iż w systemie emerytalnym wyróżniane są: tzw. normalny wiek emerytalny, w której to kategorii mieści się powszechny wiek emerytalny oraz obniżony wiek emerytalny dotyczący szczególnych grup pracowników (np. górników), a także tzw. wcześniejszy wiek emerytalny, który wyróżnia się w związku z sytuacją, w której ubezpieczonemu przysługuje uprawnienie do przejścia na emeryturę pomimo nieosiągnięcia normalnego wieku emerytalnego ze względu na spełnienie innych przesłanek (np. odpowiednia długość okresu składkowego i nieskładkowego – odpowiedni staż ubezpieczeniowy) . Zakaz, o którym mowa w art. 39 kodeksu pracy obejmuje 4 lata wstecz, licząc od osiągnięcia normalnego wieku emerytalnego (a więc powszechnego i obniżonego wieku emerytalnego), nie dotyczy zaś sytuacji, w której pracownik przechodzi na emeryturę w tzw. wcześniejszym wieku emerytalnym. Powszechny wiek emerytalny wynosi 60 lat dla kobiet i 65 lat dla mężczyzn.

Ochrona prawna wynikająca z przepisu art. 39 kodeksu pracy dotyczy tylko wypowiedzenia, a nie rozwiązania umowy o pracę. Jeżeli zatem wypowiedzenie było złożone przed 4 laty do osiągnięcia wieku emerytalnego, to mimo iż skutek nastąpi już w tym 4-letnim okresie, wypowiedzenie nie narusza art. 39.

Przepis art. 39 kodeksu pracy nie ma natomiast zastosowania w razie ogłoszenia upadłości, otwarcia postępowania sanacyjnego lub likwidacji pracodawcy, a także w sytuacji gdy pracownik otrzyma zwolnienie dyscyplinarne (z wyraźnej, karygodnej winy pracownika, np. za działanie na szkodę firmy pracodawcy) lub zostanie zwolniony w trakcie zwolnień grupowych (z przyczyn leżących po stronie pracodawcy, np. niewypłacalności firmy; w trakcie których zwalniane jest przynajmniej 10 na 100 pracowników) oraz w sytuacji gdy pracownik ma prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy.

Obowiązki i uprawnienia straży miejskiej

Piotr Kaniowski
Radca prawny

Straż Miejska działa na podstawie Ustawy o strażach gminnych, która określa tę jednostkę jako samorządową umundurowaną formację utworzoną do ochrony porządku publicznego. Oznacza to nie tylko, że głównym obowiązkiem strażników jest pilnowanie spokoju i porządku w społecznościach lokalnych, ale także, że podlegają oni lokalnym władzom.

Zadania Straży Miejskiej wymienione w przepisach

(art. 11 ust. 1. Ustawy o strażach gminnych):

- dbanie o spokój i porządek w miejscach publicznych;
- w określonym zakresie czuwanie nad porządkiem i kontrolą ruchu drogowego oraz kontrolą publicznego transportu zbiorowego;
- współdziałanie z właściwymi podmiotami w zakresie ratowania zdrowia i życia obywateli oraz pomocy przy usuwaniu różnego rodzaju zagrożeń;
- zabezpieczanie miejsc przestępstwa, katastrofy lub innego zdarzenia do czasu przybycia właściwych służb;
- ochranianie obiektów komunalnych i urzędzeń użyteczności publicznej;
- współdziałanie z organizatorami zgromadzeń i imprez publicznych w zakresie ochrony porządku;
- doprowadzanie osób nietrzeźwych do izby wytrzeźwień lub miejsca zamieszkania, jeśli zachodzi taka potrzeba;
- informowanie społeczności lokalnej o stanie i rodzajach zagrożeń;
- konwojowanie dokumentów, przedmiotów wartościowych lub wartości pieniężnych dla gminy
- strażnik miejski może:
- udzielać pouczeń, tj. zwracać uwagę, ostrzegać, itp.
- legitymować osoby w celu ustalenia ich tożsamości w uzasadnionych przypadkach;
- ująć osobę stwarzającą bezpośrednio zagrożenie i przekazać ją najbliższej jednostce policji;
- dokonać kontroli osobistej lub przeszukać bagaż w razie zaistnienia uzasadnionego podejrzenia popełnienia czynu zabronionego;
- nałożyć grzywnę za określone wykroczenia;
- usuwać pojazdy lub blokować ich koła w określonych przypadkach.

Przy pełnieniu każdego z wymienionych zadań strażnik miejski ma obowiązek przestrzegać prawa i zachować bezstronność oraz życzliwość w kontaktach z obywatelami. Ponadto, przy dokonywaniu czynności jest zobowiązany do podania imienia i nazwiska, a na żądanie również do okazania legitymacji służbowej.

W przypadkach określonych w Ustawie o strażach gminnych oraz Ustawie o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej, strażnik może użyć środków przymusu bezpośredniego. Zaliczają się o nich m.in. siła fizyczna, kajdanki lub pałka służbowa. Stosowanie broni palnej przez strażnika miejskiego jest ograniczone tylko do uprawnionych jednostek straży i sytuacji, w której zajdzie konieczność odparcia bezpośredniego zamachu na życie lub zdrowie, ważne obiekty czy konwój.

Zdecydowanie najczęstszymi przypadkami, w których dochodzi do kontaktu ze Strażą Miejską, są wystawiane przez jej funkcjonariuszy mandaty. Zakres sytuacji, w jakich strażnicy miejscy mogą użyć tego środka wobec obywateli, jest bardzo szeroki, ale też dokładnie określony prawnie (w Rozporządzeniu w sprawie wykroczeń, za które strażnicy straży gminnych są uprawnieni do nakładania grzywien w drodze mandatu karnego).

Oczywiście nie będziemy wymieniać wszystkich tego rodzaju sytuacji – podamy jednak kilka szczególnie często spotykanych. Mandat od Straży Miejskiej można dostać m.in. za:

- zakłócanie ciszy nocnej,
- picie alkoholu w miejscach publicznych,
- niszczenie mienia (np. malowanie graffiti na budynkach),
- nieobyczajne zachowanie,
- śmiecenie w miejscach publicznych,
- łamanie zakazu palenia (np. w miejscach publicznych).

Zakaz sprzedaży napojów energetycznych nieletnim - prawa i obowiązki sprzedawców i producentów

Rafał Kuźma
Radca prawny

1 stycznia 2024 r. weszła w życie nowelizacja ustawy z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym, która w założeniu ma ograniczyć spożywanie napojów energetycznych przez młodzież.

Nowelizacja dotyczy ustalania i pobierania opłaty od napojów z dodatkiem substancji o właściwościach słodzących, oraz kofeiny lub tauryny w produkcie gotowym do spożycia a także sprzedaży i oznaczenia napojów z dodatkiem kofeiny lub tauryny w produkcie gotowym do spożycia.

Za napój z dodatkiem kofeiny lub tauryny w rozumieniu ustawy uważa się wyrób w postaci napoju będący środkiem spożywczym, ujęty w Polskiej Klasyfikacji Wyrobów i Usług w klasie 10.89 oraz w dziale 11, w którego składzie znajduje się kofeina w proporcji przewyższającej 150 mg/l lub tauryna, z wyłączeniem substancji występujących w nim naturalnie.

Kwesta, która budzi największe emocje dotyczy wprowadzenia zakazu sprzedaży napojów z dodatkiem kofeiny lub tauryny:

- 1.osobom poniżej 18. roku życia,
- 2.na terenie jednostek systemu oświaty, o których mowa w art. 2 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe,
- 3.w automatach.

Ustawa jednocześnie wyposaża sprzedawców w możliwość żądania okazania dokumentu potwierdzającego wiek kupującego, W przypadku wątpliwości co do jego pełnoletności.

Z kolei producenci lub importerzy napoju z dodatkiem kofeiny lub tauryny będą obowiązani do oznaczenia opakowania jednostkowego wyrobu widoczną, czytelną oraz umieszczoną w sposób nieusuwalny i trwały informacją o treści "Napój energetyzujący" lub "Napój energetyczny". Co więcej, ustawa nowelizująca wprowadziła sankcję karne za naruszenie ww. przepisów.

I tak: Kto, wbrew postanowieniom ustawy sprzedaje napoje z dodatkiem kofeiny lub tauryny, podlega karze grzywny do 2000 zł (Art. 18a ust. 1). Tej samej karze podlega kierownik zakładu handlowego lub gastronomicznego, który nie dopełnia obowiązku nadzoru i przez to dopuszcza do popełnienia w tym zakładzie wykroczenia z ust. 1 (Art. 18a ust. 2). Ponadto w razie popełnienia wykroczenia określonego w ust. 1 albo 2 sąd może orzec przepadek napojów z dodatkiem kofeiny lub tauryny, chociażby nie stanowiły one własności sprawcy (Art. 18a ust. 3).

Ww. przepisy stanowią wykroczenia. Natomiast przestępstwo popełnia ten, kto, produkuje lub importuje napoje z dodatkiem kofeiny lub tauryny, w opakowaniach jednostkowych niespełniających wymogów oznaczeń o których mowa powyżej, podlega grzywnie do 200.000 zł albo karze ograniczenia wolności, albo obu tym karom łącznie, przy czym Jeżeli czyn ten został popełniony w zakresie działalności przedsiębiorcy, za sprawcę czynu zabronionego uznaje się osobę odpowiedzialną za produkcję lub import napojów z dodatkiem kofeiny lub tauryny.

SKORZYSTAJ Z BEZPŁATNYCH PORAD PRAWNYCH

WWW.POMOCPRAWNA.OIC.LUBLIN.PL

WWW.OIC.LUBLIN.PL

WWW.POWIAT.LUBLIN.PL

